

II. Нотаріальні процесуальні правовідносини та їхні суб'єкти

DOI: 10.33498/Юсп-2020-09-097

Мирослава Дякович

докторка юридичних наук, професорка,
заслужена юристка України, професорка кафедри
цивільного права і процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Львів, Україна)
myroslava.dyakovych@gmail.com

УДК 347.961

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НОТАРІУСА В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

АНОТАЦІЯ. Нотаріус в Україні має спеціальний статус, який визначений Законом України “Про нотаріат” та виникає з моменту вступу на посаду державного нотаріуса або з початком роботи приватним нотаріусом в установленій законом строк. Нотаріуси діють у межах правил і процедур, нотаріального процесу, які визначені законом та чітко ними дотримуються. На нотаріат покладається обов'язок із захисту та охорони прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб у приватноправовій сфері. Нотаріус повсякденно забезпечує реалізацію багатьох прав і свобод, які визначені Конституцією України, тому є невід'ємним елементом у механізмі будь-якої правової держави. У наш час розвиток судової і нотаріальної реформ – це реальний внесок у формування України як правової держави.

Користь та унікальність нотаріату, зокрема приватного, який сформувався на принципах латинського нотаріату, а також його економічність для сучасного українського суспільства, полягає у тому, що нотаріат дає змогу забезпечити правоохоронні функції, законність і правомірність юридичних дій без витрат із боку держави. Крім того, сучасний нотаріат замінив для держави успішне виконання не тільки її правоохоронних функцій, а й фіскальних і реєстраційних.

Метою статті є огляд та впорядкування за визначеними у доктрині нотаріального права і процесу критеріями напрямів і підходів до означення особливостей правового статусу нотаріуса в Україні та виокремлення завдань, які держава ставить перед ним.

Встановлено, що нотаріат виступає гарантом законності дій осіб, які звертаються до нього, та реалізовує настання бажаних юридичних наслідків через посвідчення прав, а також фактів, що мають юридичне значення. Водночас, вчиняючи інші нотаріальні дії з метою надання їм юридичної вірогідності, він забезпечує охорону і здійснює захист прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Допомога нотаріуса у реалізації прав проявляється також у наданні роз'яснень і правових консультацій, аби юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду.

© Мирослава Дякович, 2020

Мирослава Дякович

Запропоновано нові підходи до правового статусу нотаріуса та його місця у правовій системі. Зокрема, запропоновано продовжити реформування українського нотаріату у напрямі створення такого правового інституту, який би доповнив структуру юрисдикційних органів, а нотаріус виконував би одну з правоохоронних функцій – охорону і захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб. Створення електронного нотаріату, розширення різноманітних “послуг”, якими планують наділити нотаріусів, підмінюючи посвідчення нотаріусом юридичних фактів, наділенням їх правом надавати так звані “послуги” у сфері реєстрації актів цивільного стану, потребують особливої уваги та уважності як із боку законодавця, так і нотаріальної спільноти, а також їхньої співпраці. Як висновок наголошується, що головним завданням нотаріальної спільноти є не захопитись цими процесами, а отже, не втратити головне – професію нотаріуса з особливостями, які сьогодні вже утверджені та виокремлюють його як представника юрисдикційного органу, функцією якого є охорона і захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб.

Для забезпечення практичних аспектів у виробленні сучасних підходів до правового статусу нотаріуса запропоновано внести низку змін до чинного законодавства України, зокрема Цивільного кодексу України та Закону України “Про нотаріат”.

Ключові слова: нотаріус; правовий статус нотаріуса; нотаріат латинського типу; приватний нотаріус; охорона прав та законних інтересів; нотаріальне право; юрисдикційний орган; реформування нотаріату.

Відповідно до ст. 3 Конституції України ‘людина, її життя і здоров’я, честь та гідність, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов’язком держави’¹. Цей обов’язок держава виконує через діяльність державних органів або делегування окремих повноважень недержавним органам, організаціям та інститутам. На нотаріат сьогодні покладається обов’язок із охорони та захисту прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб у приватноправовій сфері. Нотаріат є правовим інструментом, без якого неможливе здійснення цивільно-правового обороту, правове забезпечення ринкових економічних відносин. Нотаріат є інститутом громадянського суспільства, яке базується на визнанні приватної власності, індивідуальній свободі громадянина, визнанні прав і свобод людини найвищою цінністю.

Важливість інституту нотаріату підкреслює також С. Фурса:

Суду як державному органу надається надзвичайно важливе місце в правовій системі країни – право судити. За ст. 124 Конституції України, юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають в державі. Але, говорячи про нотаріат як орган держави, навіть враховуючи положення щодо обов’язковості нотаріального посвідчення деяких угод, а не всіх, слід розуміти основну спрямованість цього положення як нама-

¹ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

гання держави надати правовідносинам однозначності та достовірності, а через це – стабільності за допомогою особливої процедури фіксації².

Таким чином, нотаріус виступає гарантом законності дій осіб, які звертаються до нього, та реалізовує настання бажаних юридичних наслідків через посвідчення прав, а також фактів, що мають юридичне значення. Водночас, вчиняючи інші нотаріальні дії з метою надання їм юридичної вірогідності, він забезпечує охорону та здійснює захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Поряд із судовим та адміністративним порядком захисту прав та інтересів осіб нотаріус в Україні мав би зайняти чільне місце серед юрисдикційних органів. Тому з часу реформування нотаріату, а саме з прийняттям нової редакції Закону України “Про нотаріат” (далі – Закон про нотаріат)³ і появи вільного та незалежного нотаріату, нотаріату латинського типу, в Україні, як серед науковців, так і серед практиків, ведеться дискусія щодо правового статусу нотаріуса, його місця та ролі у регулюванні правових відносин у суспільстві.

Світова практика та історичні реалії становлення і розвитку нотаріату виробили два типи нотаріату: державний і так званий вільний нотаріат, або його ще називають незалежний чи нотаріат латинського типу (використовують термін “латинський”, який визначає зв’язок сучасного нотаріату з римським (латинським) правом).

Основоположними принципами латинського нотаріату є незалежність від держави, неупередженість, самоуправління, самофінансування і самостійна (особиста) персональна відповідальність.

В Україні нині в переважній більшості діє приватний нотаріат, який відноситься за формою і змістом до вільного, незалежного нотаріату або ж, інакше кажучи, до нотаріату латинського типу. Поряд із ним діє ще нотаріат державний.

Якщо історично простежити розвиток приватного нотаріату в Україні, то, безумовно, основними завданнями, які ставилися перед реформаторами та державою, було створення такого правового інституту, який би доповнив структуру юрисдикційних органів, а нотаріус виконував би одну з правоохоронних функцій – охорону і захист прав та інтересів осіб, які до нього звертаються, розглядаючи безспірні провадження. Держава в особі Міністерства юстиції України хотіла насамперед бачити нотаріуса як наділеного державою захисника прав і законних інтересів. Оскільки нотаріус надає незалежну і неупереджену юридичну допомогу на основі

² Світлана Фурса та Євген Фурса, *Нотаріат в Україні: теорія і практика: навчальний посібник* (АСК 2001) 11.

³ Про нотаріат: Закон України від 28 вересня 1993 р. № 3425-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.

рівності, законності і справедливості, попереджуючи тим самим виникнення правових конфліктів у сфері цивільного обороту.

Нотаріус повсякденно забезпечує реалізацію багатьох прав і свобод, які визначені Конституцією України. Тому нотаріат, який формувався на основі принципів латинського нотаріату, – це невід’ємний елемент у механізмі будь-якої правової держави. Якщо ж зіставляти важливість нотаріату на загальнодержавному рівні, то нотаріат загалом виступає гарантом демократичних принципів.

Кожна реформа вимагає відповідних концепцій, плану дій та чіткого виконання цих дій. Це стратегія з покроковим алгоритмом.

Аналіз українського законодавства у сфері нотаріату нашоєхує нас на єдиний висновок, що нині концептуальні підходи щодо правової природи нотаріату як юрисдикційного органу та правового статусу нотаріуса суттєво змінилися і не на краще. На жаль, в Україні немає єдиної концепції щодо правового статусу професії нотаріуса як у держави, так і в нотаріальній спільноті.

Замість визначення і підвищення ролі та статусу нотаріуса як юрисдикційного органу, який виконує найважливішу функцію держави – охорону і захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб, укріпленні функції нотаріальних актів у їх доказовій та виконавчій силі, фактично все зводиться, навпаки, до певного формалізму щодо правового статусу нотаріуса, який обростає невластивими повноваженнями та соціальними й адміністративними функціями. Такі підходи пояснюють тим, що розширення функцій нотаріуса та збільшення переліку різного роду послуг в інтересах самих же нотаріусів, оскільки матиме наслідком зростання їхніх доходів.

За словами голови Нотаріальної Палати України (далі – НПУ) В. Марченка, сьогодні нотаріус – це високопрофільний фахівець, який може все і всяк, тому однією з п’яти найважливіших змін, які необхідні нотаріату України, – це розширення повноважень нотаріату⁴. Відтак 30 серпня 2019 р. НПУ запропонувала створити сервіс для громадян на зразок “єдиного вікна” й охоплення нотаріусами низки інших державних сервісів, які можна оптимізувати через передачу їм відповідних повноважень⁵.

Позитивно, якщо мова ведеться про розширення переліку нотаріальних дій або ж навіть про таку функцію, як медіація, яка фактично впроваджується і реалізується вже сьогодні нотаріусами під час підготовки та оформлення договорів поділу майна подружжя, виплати аліментів, виховання дітей тощо. Роль нотаріуса у медіації підтверджується і рішенням ХХІІІ Конгресу Міжнародного союзу латинського нотаріату (Афіни,

⁴ В Марченко, ‘5 найважливіших змін, необхідних нотаріату’ (*Ліга і Закон*, 2019) <https://jurliga.ligazakon.net/experts/252/899_5-nayvazhlivshikh-zmn-neobkhdnikh-notaratu-ukrani> (дата звернення: 20.08.2020).

⁵ Там само.

2001 р.), у якому підкреслювалося, що нотаріус, який з огляду на професійні обов'язки повинен зводити зазвичай різні погляди та інтереси сторін до спільного знаменника, найбільше серед представників інших юридичних професій покликаний виступати у ролі медіатора⁶. Однак слід відзначити, що у проекті Закону України “Про медіацію”⁷, на жаль, про нотаріусів взагалі не згадується. А це означає, що є над чим працювати.

Сьогодні треба говорити про те, що потрібно державі від нотаріату і які завдання та місце нотаріату у правовій системі, а отже, про визначення правового статусу нотаріуса в Україні.

Перше й основне завдання мало б стосуватися приватних і публічних інтересів, які повинні знайти правову охорону і захист у нотаріаті, оминаючи довготривалу судову процедуру.

По-друге, це результат нотаріальної діяльності, а саме нотаріальний акт, який мав би бути наділений доказовою та виконавчою силою.

Тому публічність у діяльності нотаріату можна розглядати у різних аспектах. Держава в особі уповноважених органів визначає форму організації нотаріату, його структуру, повноваження і принципи діяльності, фінансування та, відповідно, закріплює це у Законі про нотаріат.

Статус нотаріуса як представника держави закріплений у редакції ст. 3 Закону про нотаріат, а принципи державного регулювання нотаріальної діяльності, визначені у ст. 2¹, безпосередньо вказують на публічно-правовий характер діяльності нотаріуса.

Як зазначає О. Грядов, у демократичному суспільстві, що побудоване на дотриманні принципу розподілу влади, судді та нотаріуси здійснюють публічну владу, яка утворює частину державного суверенітету. Службова особа, відповідальна за надання аутентичної форми актам приватного права, є держателем публічної влади незалежно від того, доручає держава це завдання чиновникам чи представникам вільної професії⁸.

Це якраз підсилює наші позиції щодо публічності у діяльності нотаріату України, тим паче, що Законом про нотаріат передбачено, що держава залишає за собою широке коло повноважень щодо регулювання нотаріальної діяльності та контролю за організацією нотаріальної діяльності.

І навпаки, з огляду на здійснення публічної функції “службова особа” (“службова” вживається не у розумінні статусу, а в розумінні носія публічних функцій) має дотримуватися у відносинах зі сторонами певних

⁶ Игорь Медведев, ‘Аналитический обзор по материалам работы последних конгрессов Международного союза латинского нотариата’ (2003) 1 Центр нотариальных исследований: материалы и статьи 103.

⁷ Проект Закону про медіацію від 28 грудня 2019 № 2706 <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831> (дата звернення: 20.08.2020).

⁸ Алексей Грядов, *Доказательственная сила нотариального акта в праве России и Франции (сравнительно-правовое исследование)* (Инфотропик Медиа 2012) 128.

фундаментальних гарантій, які визначаються за приватними особами у їх взаємовідносинах із владними органами.

Так, до основоположних завдань нотаріату належать:

– охорона і захист гарантованих Конституцією України майнових і немайнових прав громадян та юридичних осіб;

– зміцнення законності;

– попередження та усунення правопорушень у сфері майнових і немайнових прав громадян та юридичних осіб через своєчасне посвідчення договорів та інших правочинів, відповідно до вимог чинного законодавства, оформлення спадкових прав, а також вчинення інших нотаріальних дій, які об'єднані в нотаріальному процесі.

Нотаріусу, який вчиняє нотаріальні дії, відповідно до Закону про нотаріат, забороняється безпідставно відмовляти у вчиненні нотаріальної дії (ст. 49); такі дії нотаріуса оскаржуються у суді (ст. 50). Таким чином, держава гарантує охорону і захист прав та інтересів осіб, які звертаються до нотаріуса при здійсненні ним публічної функції.

Концепція, яку запропонувала НПУ, навпаки, передбачає створення сервісу для громадян на зразок “єдиного вікна” та охоплення нотаріусами низки інших державних сервісів, які можна оптимізувати передачею відповідних повноважень нотаріусам⁹.

Нотаріуси завжди вважали себе не представниками сфери послуг, а представниками професії, яка посвідчує і засвідчує права та юридичні факти і вчиняє інші юридично значущі дії. Натомість у нас з'являється новий термін створення сервісу або ж сервісів нотаріусами для громадян та юридичних осіб України, і ще краще – сервісу на зразок “єдиного вікна”¹⁰, що теоретично є просто підміною понять. Варто підкреслити, що важливим питанням для нотаріату загалом є побудова взаємовідносин нотаріуса і держави, яка нині покладає на нотаріат виконання частини своїх функцій із фінансового, податкового та іншого адміністративного контролю.

Слід відзначити, що зростаючі вимоги співпраці з державою у сфері контролю, надання додаткової інформації та інші моменти руйнують відносини довіри нотаріуса і його клієнта, викривляють саму ідею нотаріальної професії. У цьому випадку нотаріус замість забезпечення юридичної безпеки приватних осіб захищає фіскальні інтереси держави, підмінюючи спеціально створені для цих цілей органи. Публічний елемент у нотаріальній професії існує зовсім не для адміністративного контролю нотаріусами за особами, які до нього зверта-

⁹ Марченко (н 4).

¹⁰ Володимир Марченко та Єгор Желтухін, ‘Нотаріат у фокусі реформ’ (*Юридична газета*, 2017) <<https://yur-gazeta.com/interview/notariat-u-fokusi-reform.html>> (дата звернення: 20.08.2020).

ються, а з метою зміцнення авторитету нотаріуса та документів, які ним створюються.

На засіданні НПУ, що стосувалося обговорення концепції подальшого розвитку нотаріату в Україні, було заявлено:

<...> розвиток інформаційно-комунікаційних технологій диктує необхідність застосування новітніх підходів до організації діяльності: створення сучасної інституції, яка поєднає в собі як класичний спектр нотаріальних дій з використанням цифрових технологій, так і максимальний комплекс адміністративних послуг, що надаються фахівцями високого професіонального рівня без витрачання державних коштів чи коштів громадян. Також ми пропонуємо встановлювати факти, наприклад, встановлення родинних стосунків, реєстрація народження, усиновлення, шлюбу чи розлучення, усні заяви осіб тощо. Такі повноваження нотаріусів дозволять розвантажити судову систему щодо категорій справ, зменшити проміжок часу, необхідний для з'ясування обставин, які мають значення для прийняття спадщини¹¹.

З погляду пересічного громадянина – це турбота про його комфорт, для нотаріусів – обнадійливо, що зростуть їхні доходи. Якщо ж проаналізувати з наукового боку, то фактично це не відповідає як матеріальному та процесуальному праву, так і сутності інституту нотаріату.

Як нотаріус може встановлювати факт родинних відносин, якщо це належить до компетенції суду, тим паче у таких справах, як правило, присутній спір. А щодо реєстрації народження, смерті, одруження, то це нині повноваження органів державної реєстрації актів цивільного стану, сервісних центрів. Для чого нівелювати таку поважну професію нотаріуса!

Важко не погодитися зі словами Голови ради присяжних нотаріусів Латвії С. Стіпнієце, яка наголошує, що 'важливо не втратити при створенні і функціонуванні електронного нотаріату, той захист громадянину, який дає безпосередній контакт людини з нотаріусом'¹².

Тому для НПУ важливою була б співпраця з органами влади, законодавчими органами в напрямі прийняття більш якісних і чітких нормативних актів, які одночасно забезпечували б захист законних функцій нотаріусів від невласливих завдань. Це також стосується і моніторингових функцій (у частині встановлення походження коштів), адже нотаріусу складно знати і дізнаватися про походження грошових засобів, які використовуються сторонами договору при посвідченні ним цих договорів, наприклад відчуження. Адже розрахунки між сторонами можуть відбуватися і до укладення ними договору купівлі-продажу. Інколи сто-

¹¹ Марченко та Желтухін (н 10).

¹² 'Нотаріуси запропонували свою Концепцію реформування українського нотаріату' (Нотаріальна Палата України, 2017) <http://npu.in.ua/novini/press_reliz_140617#> (дата звернення: 20.08.2020).

рони бажають зазначити у договорі, що розрахунки між ними відбулися до підписання договору. Відповідно до ч. 3 ст. 631 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) ‘сторони можуть встановити, що умови договору застосовуються до відносин між сторонами, що виникли до його укладення’¹³. Відповідно моніторинг у такій ситуації носить формальний характер.

Висновки. Вважаємо, що важливість чітких концептуальних підходів як із боку держави, в особі Міністерства юстиції України, так і НПУ дасть можливість сформувати в Україні такий правовий статус нотаріуса, який дасть змогу йому зайняти чільне місце серед юрисдикційних органів, головною функцією яких є охорона і захист прав та інтересів осіб, які цього потребуватимуть. Крім цього, це дасть змогу зберегти нотаріат латинського типу, а не відійти у бік англосаксонської правової системи, де нотаріуси надаватимуть будь-які правові послуги, що стосуватимуться у більшості випадків реєстраційних сервісних центрів, і не стануть статистами, а професія нотаріуса не буде приставкою до професії реєстратора, інформатора, адвоката тощо. Закон про нотаріат вимагає прийняття його в цілому у новій редакції. Ми пропонуємо врахувати конкретні пропозиції щодо удосконалення норм ЦК України та, відповідно, Закону про нотаріат у частині визначення правового статусу нотаріуса та актів, які він приймає, зокрема:

1. Викласти ч. 2 ст. 209 ЦК України у новій редакції:

“Нотаріальне посвідчення правочину здійснюється нотаріусом шляхом вчинення нотаріального акта, який виражається у формі документа, відповідає загальним вимогам, які встановлені ст. 203 цього Кодексу, та закріплює волю сторін, спрямовану на виникнення, зміну або припинення відповідних правовідносин, і наділений доказовою і виконавчою силою.”

Відповідно, ч. 3 ст. 209 ЦК України виключити.

2. Викласти ст. 18 ЦК України у новій редакції:

“Нотаріус здійснює охорону і захист цивільних прав та інтересів шляхом посвідчення договорів та інших правочинів з метою недопущення або припинення деліктного правовідношення та вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом.”

3. Викласти ч. 1 ст. 1 Закону про нотаріат у новій редакції:

“Нотаріат в Україні – це система органів і осіб, які уповноважені державою та здійснюють незалежну професійну діяльність з надання делегованих їм державою публічних послуг у формі вчинення передбачених законом нотаріальних дій з посвідчення або засвідчення суб’єктивних

¹³ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.

прав і обов'язків та фактів, що мають юридичне значення, не лише для надання їм юридичної вірогідності, а й для створення доказів їх правомірності та об'єктивності з метою сприяння їх охороні і захисту.”

4. Доповнити ст. 7 Закону про нотаріат ч. 3:

“Вчинення нотаріальної дії завершується прийняттям нотаріусом нотаріального акта.”

5. Доповнити Закон про нотаріат ст. 7¹:

“Нотаріальний акт.

Нотаріальний акт – це публічне рішення нотаріуса, яке приймається та виражається у формі документа на підставі правових норм та закріплює волю сторін, спрямоване на виникнення, зміну або припинення відповідних правовідносин, забезпечує охорону прав та інтересів суб'єктів цих правовідносин і наділене доказовою і виконавчою силою.”

6. Доповнити ст. 4 Закону про нотаріат абзацом 4, в якому передбачити “право нотаріуса надавати юридичну допомогу в питаннях врегулювання суперечностей сторін при вчиненні нотаріальних дій як медіатора”.

Залишимо девізом професії нотаріуса вислів: “Якість – замість кількості та гідна оплата!”.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Fursa S ta Fursa Ye, *Notariat v Ukraini: teoriia i praktyka: navchalnyi posibnyk* (ASK 2001) (in Ukrainian).
2. Grjadov A, *Dokazatel'stvennaja sila notarial'nogo akta v prave Rossii i Francii (sравnitel'no-pravovoe issledovanie)* (Infotropik Media 2012) (in Russian).

Journal articles

3. Medvedev I, ‘Analiticheskij obzor po materialam raboty poslednih kongressov Mezhdunarodnogo sojuza latinskogo notariata’ (2003) I Centr notarial'nyh issledovanij: materialy i stat'i 103 (in Russian).

Websites

4. ‘Notariusy zaproponuvaly svoiu Kontseptsiiu reformuvannia ukrainskoho notariatu’ (*Notarialna Palata Ukrainy*, 2017) <http://npu.in.ua/novini/press_reliz_140617#> (accessed: 20.08.2020) (in Ukrainian).
5. Marchenko V, ‘5 naivazhlyvishykh zmin, neobkhdnykh notariatu’ (*Liha i Zakon*, 2019) <https://jurliga.ligazakon.net/experts/252/899_5-nayvazhlivshikh-zmn-neobkhdnykh-notaratu-ukrani> (accessed: 20.08.2020) (in Ukrainian).
6. Marchenko V ta Zheltukhin Ye, ‘Notariat u fokusi reform’ (*Iurydychna hazeta*, 2017) <<https://yur-gazeta.com/interview/notariat-u-fokusi-reform.html>> (accessed: 20.08.2020) (in Ukrainian).

PECULIARITIES OF THE LEGAL STATUS OF NOTARY IN UKRAINE:
THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

ABSTRACT. Notary in Ukraine has a special status, under the Law of Ukraine “On Notariat” and appears when state notary is entitled on the position or when notary private begins his practice in terms stated by the law. Notaries act in the measures of rules and procedures, process, determined by the law. The obligation of notariat is to protect and defend rights and legal interests of physical and juridical persons in the field of private legal relations. Notary daily secures realization of the whole range of rights and interests, determined by the Constitution of Ukraine that is why it is a needed element in the legal mechanism of each state. In our days development of the judicial reform and reform of notariat – is a real contribution in the formation of Ukraine as a legal state.

Profit and uniqueness of the notariat, in particular private, which was formed on the principles of Latin notariat, and its economic benefit for Ukrainian society, can be explained by the means of notariat as a provider of functions of legal protection, legitimacy and lawfulness of legal deeds with no expenses by the state. Besides that, modern notariat replaced successful performance of not only legal protection functions, but also fiscal and registration.

The purpose of this article is to overview and systematize under the settled in the doctrine of the notarial law and process criteria’s of the directions and approaches to the peculiar legal status of the notary in Ukraine and definition of tasks entitled to it by the state. It is stated, that notariat is a guarantor of lawfulness of deeds and provides realization of the desirable legal consequences through authentication of rights and legal facts. Along with that, he provides a wide spectrum of other notarial acts, in order to entitle them with the legal power, he ensures protection and defend of the rights and legal interests of physical and juridical persons. Contribution of notary in the realization of rights is provided also through the legal consultations, so that lack of legal knowledge could not result in damage.

In article, we enlighten new approaches to the legal status of notary and its place in the legal system. In particular, it is proposed to reform Ukrainian notariat in the course of creation of such legal institute which will became a part of the system of jurisdictional bodies, and notary would provide one of the functions of legal protection – protection and defense of rights and legal interests of citizens and juridical persons. Creation of electronic notariat, provision of wider range of services, which are to be performed by notaries, leads to the substitution of authentication of legal facts by notaries, to the opportunity to perform services of state acts registration, such tendency need a particular attention from legislator and notarial community, and their cooperation. As a conclusion it is singled out, that the main task of notarial community, being engaged is this process, not to waste the main – notary as a profession with its peculiarities, determined by the law, which singles out notary as representative of jurisdictional body, who entitled to bear a function of protection and of rights and legal interests of citizens and juridical persons.

In order to provide a practical aspect of modern approaches to the legal status of notary in this scientific research author proposes a concrete changes to the acting law, in particular Civil Code of Ukraine and Law of Ukraine “On Notariat”.

KEYWORDS: notary; legal status of notary; Latin notariat; notary private; protection of rights and legal interests; legislation on notariat; jurisdictional body; reform of notariat.